

Barockmusik i midsommartid

Historiens pendel svänger oavbrutet genom epokerna mellan känsla och förnuft; i riktning mot Gud eller från Gud. Romantiken, barocken och medeltiden bejakade det subjektiva – 1900-talet, upplysningen och renässansen hyllade objektiviteten. I barockmusiken är det således tvära kast mellan hopp och förtvivlan. Vi möter starka uttryck för djupa intryck; en rikedom av kulörer och stämningar och en uppriktig fromhet som lämnar utrymme för bergfast trosvisshet såväl som gastkramande tvivel.

Aftonens program tar sin utgångspunkt i det lilla formatet; i enkla, strofiska sånger komponerade av kyrkomusikens mästare **Johann Sebastian Bach**. Den kända och älskade *Bist du bei mir* var ett av hustrun Anna Magdalenas favoritstycken.

Kommst du nun, Jesu, vom Himmel herunter är den sista av de s.k. Schübler-koralerna. De är konstfulla arrangemang över varsin psalm; ursprungligen komponerade för söndagarna i adventsfastan. Vid den här tiden var de hela sex stycken. Den kristna kyrkans förväntan inför Kristi ankomst är emellertid aktuell året om. I den svenska koralboken finns den här melodin som nummer 2: ”Herren vår Gud är en konung i makt och i ära”.

I *The Blessed Virgin's Expostulation* skildras med dramatisk uttryckskraft och på ett trovärdigt sätt Marias heta och stridiga känslor när hon och Josef på vägen hem från påskfirandet i Jerusalem upptäcker att den tolvårige Jesus är försvunnen. Många mödrar kan säkert känna igen sig i hennes ängslan och kärlek.

Från femton till sjutton års ålder bodde Johann Sebastian Bach i staden Lüneburg i norra Tyskland. Det är troligt att han under den här perioden tog orgellektioner för **Georg Böhm**, som var organist i Johanneskyrkan där, och som således kom att fungera som en av den unge Bachs inspirationskällor. *Vater unser im Himmelreich* (Fader vår som är i himmelen) har en innerligt bedjande karaktär. Över ett enkelt ackompanjemang slingrar sig en rikt kolorerad cantus firmus. Det betyder att melodin är sirligt och fantasifullt utsmyckad med många extra toner – ofta till oigenkännlighet, men alltid till skönhet.

Läs mer →

Samtliga verk i programmet av engelske **Henry Purcell** ingår i samlingen *Harmonia sacra*. De är alla tonsättningar av fri, from poesi. Till sin form liknar de kantater, men denna kompositionsform har vid den här tiden ännu inte slagit ut i sin blomning. Här går istället de olika delarna, som är korta, in i varandra utan avbrott.

Bachs monumentala *Preludium i Ess-dur* är en hörnsten inom orgellitteraturen. Verket är den första av tjugosju (tre upphöjt till tre) satser i *Dritter Teil der Klavierübung* och det är fullt möjligt att kompositionens tre delar symboliserar de olika personerna i gudomen. Den upphöjt majestätiska öppningen i fransk overtyrstil är rytmiskt spänstig med sina distinkta punkteringar. Nästa tema har en helt annan, mer lidande karaktär. Det tredje temat är på en gång uppfordrande och ivrigt; energiskt och livgivande. Preludiet knyts samman genom en återtagning av den triumfatoriska inledningen. Skapelsens återlösning?

Purcells *An Evening Hymn* är en s.k. ground – en basgång med en bestämd harmoniföljd som går om och om. **Henry Purcell** var expert på att komponera och improvisera över sådana och tack vare hans smakfulla originalitet utvecklar sig melodin hela tiden och avslöjar nya hemligheter i de kända ackorden. Stor musik växer fram med små medel.

Elisabeth Feldt och **David Muhl** har kyrkomusikaliska studier vid Musikhögskolan i Göteborg som gemensam nämnare. Elisabeth tog sin examen våren 2003. Under en tid därefter arbetade hon som kyrkomusiker men intresset för sången har lett till att hon nu på heltid bedriver fördjupade studier i sång och kördirigering för Solvig Ågren vid Musikhögskolan i Örebro.

David avlade organistexamen våren 2002, men fortsatte vid samma skola under ytterligare två år genom diplomstudier i orgelspel tillsammans med Mikael Wahlin. Dessa avslutades i september 2004 med debutkonserten ”Och ljuset lyser i mörkret” i Göteborgs Christinae kyrka. Nu tjänstgör David som organist i Fristad-Gingri pastorat.

Hova kyrka
torsdagen den 23 juni 2005 kl. 19.30

”Mellan hopp och förtvivlan”

Elisabeth Feldt, sopran
David Muhl, orgel

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Vak upp, mitt hjärta
Åt Gud förtror jag mig
Mitt hjärta, fröjda dig
Bist du bei mir

Johann Sebastian Bach

Kommst du nun, Jesu, vom Himmel herunter
BWV 650

Henry Purcell (1659–1695)

The Blessed Virgin's Expostulation

Georg Böhm (1661–1733)

Vater unser im Himmelreich

Henry Purcell

Lord, what is Man

Johann Sebastian Bach

Preludium i Ess-dur BWV 552

Aftonbön

Henry Purcell

An Evening Hymn

J. S. Bach

Ur Anna Magdalena Bachs Notenbüchlein

Bist du bei mir

Är du hos mig

Är du hos mig
känner jag hopp och förtröstan
inför dödens vilostad.

Det bästa slutet för mig
vore om dina älskade händer
stilla slöt de ögon,
som hoppas på dig.

Är du hos mig
känner jag ingen oro
inför döden och den långa vilan.

Henry Purcell

Ur Harmonia Sacra

The Blessed Virgin's Expostulation
(Luk. 2:41-52)

Den heliga jungfruns protest

Säg mig, säg mig,
någon ängel med förbarmande,
Säg mig genast:
Var dväljs mitt hjärtebarn,
mitt själaljus?
Har han mött en tiger
eller – än värre – kommit i Herodes väg?
O, det vore bättre att låta hans små fötter
ströva fritt omkring i vildmarken.
Mildare faror väntar i öknen
än vid tyrannens hov.

Varför, mitt hjärtas ljuvliga längtan,
har du försvunnit ur min åsyn?

Var det en vaken dröm
som berättade om din underfulla börd?
Nej! Ingen fantasi var det!

Var är Gabriel som besökte mig?
Jag ropar, jag ropar: Gabriel! Gabriel!
Han kommer inte.
Var är Gabriel? Gabriel!
Han kommer inte.
Farväl, allt som jag hoppades på. Farväl!

Mig prisade en gång dottrarna av Juda;
kallade mig den mest välsignade bland mödrar.
Nu har ödet skiftat.
Bland mödrar är jag den olyckligaste,
den mest betryckta av alla.

Hur skall jag hantera alla dessa känslor?
Hur skall jag dämna upp tidvattnet i mitt bröst
som växlar mellan hopp och förtvivlan?
Tro och tvivel delar min själ.

Vad som än händer litar jag på Gud,
men o, vad jag fruktar barnet!

Henry Purcell

Ur Harmonia Sacra

Lord, what is Man
(Psalt. 8:5)

Herre, vad är då en människa

Herre, vad är då en människa,
en förlorad människa,
att du tänker på henne?
Att Guds Son avstod sin ära
och utstod att bli en fattig, plågad människa!
Gudomligheten krympte ihop till en famn.
Och det var för mig!
Ofattbara kärlek, det var för mig!

Avslöja, ni himmelens härskaror;
när ni förstod på vilket sätt
Guds Son skulle förnya mänskligheten
– för att fylla vissa vakanser i änglaskaran –
välsignade själar, säg, vilket var störst,
vilketdera var mest utbrett bland er:
er glädje eller er förundran?
Att människan skulle få tillgång till gudomligheten
eller att Gud skulle dö för ett stackars kryp?

O, tänk att ha en fjäder från era vingar
för att skriva den eviga kärlekens pris!
O, tänk att ha en röst som en av er
för att sjunga den hymn
som ni en gång sjöng därovan:

Halleluja!

Henry Purcell

Ur Harmonia sacra

An Evening Hymn

En aftonpsalm

Nu när solen dolt sitt ljus
och bjudit världen god natt,
överlämnar jag min kropp
åt den mjuka bädden.
Men var skall min själ finna ro?
Käre Gud, i Dina armar!
Där finns trygghet och säkerhet.
Gå till vila, min själ,
och prisa sjungande den nåd
som bär dig dag för dag:

Halleluja!

Texterna har tolkats till svenska av Elisabeth Feldt.